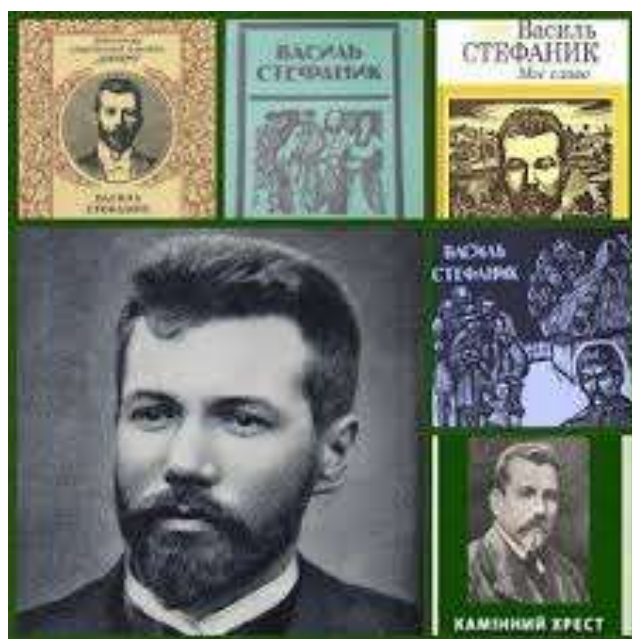

**Віртуальна книжкова виставка
до 155-річчя від дня народження
Василя Стефаника**

«Маестро української новели»

Геніальний український письменник Василь Стефаник – автор понад сімдесяти новел, серед яких "Камінний хрест", "Новина", "Кленові листки" та інші, увійшов у літературу як неперевершений майстер соціально-психологічної новели. Його "гірка, пориваюча, закривавлена поезія" стала тим чудодійним зіллям, що зцілює хворі душі, повертає до рідної України її зрадливих синів, які блукають чужими світами, загубивши стежку до отчого дому. Усі дослідники творчості Стефаника вказували на надзвичайну художню майстерність письменника, уміння вкласти в мінімум слів максимум виражальності. Іван Франко назвав його найбільшим артистом, який існував в українській літературі з часів Шевченка. Таке визнання майстра новели свідчить про його непересічний талант і особливе місце в українській літературі.

Творчість Василь Стефаник розпочав поезіями в прозі (1896-1898 рр.). У жовтні 1897 р. на сторінках чернівецького, часопису «Праця» була надрукована новела «Виводили з села», пізніше — новели «У корчмі», «Стратився», «Синя книжечка» та «Сама саміська», які одразу зробили його широковідомим українським письменником. Ці твори увійшли до першої збірки В. Стефаника «Синя книжечка» (1899 р.). Пізніше виходили книги новел «Камінний хрест» (1900 р.), «Дорога» (1901 р.), «Моє слово» (1905 р.), «Земля» (1926 р.). Шанувальники творчості митця називали його, за висловом Марка Черемшини, «поетом мужицької розпуки».

Новаторство Стефаника полягає у тому, що він є творцем психологічної новели. Він будує сюжети не на розвитку зовнішніх подій, а на змінах почувань та переживань. У творах письменника немає авторських роз'яснень та тлумачень, говорять, роздумують самі персонажі. Тому його твори побудовані на монологах та діалогах. Він прагнув, щоб кожне слово у його новелах звучало, як згусток людського болю, повноголосе. Його твори стилі, глибоколіричні, що порівнює їх із народною піснею.

Стефаникова проза не лишає байдужим нікого. Українці читали й плакали, вражені силою трагізму, ніби переживаючи своє життя. Зачіпаючи в душі читача найтонші струни, спонукаючи до роздумів, прозаїк розвиває чуття краси й доброти, яких сьогодні нам так не вистачає.

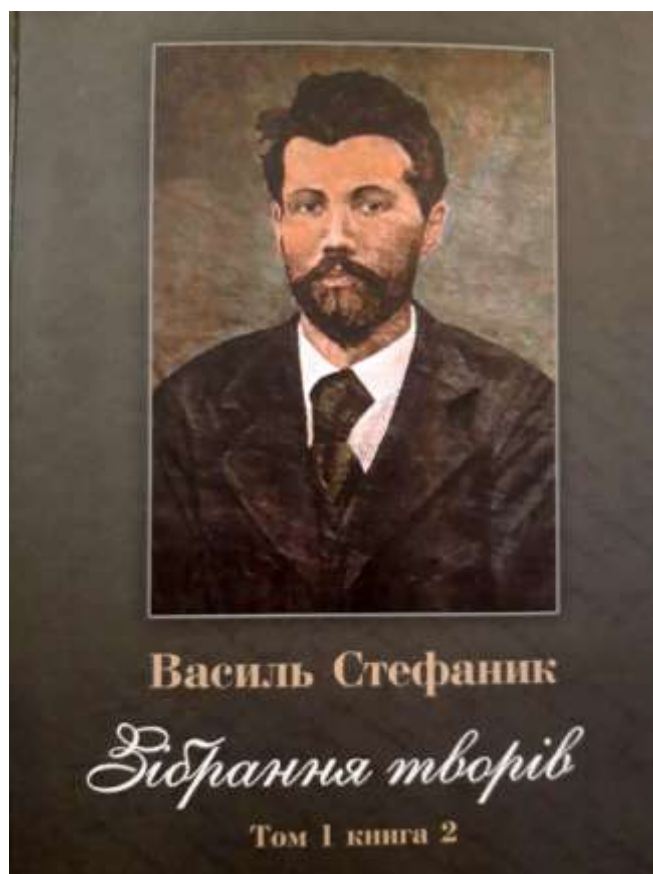
Василя Стефаника деякі українські письменники та літературознавці вважають світовим генієм. І не безпідставно. Якби він жив у якійсь іншій країні, то мав би світову славу письменника, подібну, як Ернест Хемінгуей і Джек Лондон, або Микола Гоголь.

Читання творів Василя Стефаника - це подорож у часі, яка дозволяє не лише познайомитись із життям українців у минулому, але й поглибити своє розуміння людської душі. Через його твори проходить глибокий емоційний потік, в якому кожен рядок має вагу і значення.

Стефаник В. Зібрання творів: у 3 т., у 4 книгах. Т. 1, книга 1 : Твори / Стефаник В.; Василь Стефаник ; редкол.: С. Хороб (голова), Є. Баран, Р. Голод [та ін.] ; ред. і упорядник тому Р. Піхманець. - Івано-Франківськ : Місто НВ, 2020. - 675 с.

У першій книзі першого тому представлені твори новеліста: автобіографії та автобіографічні тексти, поезії в прозі та новели, інші редакції та варіанти відомих творів, незакінчені тексти автора. Також у цій книзі вміщено публіцистичні та літературно-критичні статті, промови Василя Стефаника, біографія, написана його сином, спогади Михайла Рудницького, примітки та пояснення слів. Таким чином, перша книга презентує нам художнє та публіцистичне слово Стефаника. Завершується вона дослідженням одного з упорядників видання, Романа Піхманця, під назвою «Метафізика крові», в якому небайдужий читач знайде цікаві біографічні деталі, несподівані, і від того особливо цінні, інтерпретації текстів Василя Стефаника, делікатні спростування хибних уявлень про світ прози письменника.

Стефаник В. Зібрання творів : у 3 т., у 4 книгах. Т. 1, книга 2 : Листи ; редколегія: С. Хороб (голова), Є. Баран, Р. Голод [та ін.] ; ред. і упорядник тому Є. Баран. - Івано-Франківськ : Місто НВ, 2020. - 599 с.

У другій книзі першого тому зібрано всі надруковані, а також додано окремі ненадруковані листи. Усього – 456, від 1888 по 1936 рік, з додатками та примітками. Листування у художній біографії Василя Стефаника є не менш важливим за його новели, він і сам якось сказав: «Моя література в моїх листах». Завершується книга роздумами Євгена Барана над дослідженнями епістолярної спадщини письменника. Літературний критик зазначає, що у видання ввійшли не всі листи, що можливо, згодом знайдуться ті, які перебувають в архівах колекціонерів. «Проте основний корпус листів Василя Стефаника тут відтворений. І ми можемо цілком пізнавати постать письменника через його листи і вивчати творчу лабораторію українського новеліста».

Стефаник В. Зібрання творів : у 3 т., у 4 книгах. Т. 2 : Твори Василя Стефаника іноземними мовами ; редкол.: С. Хороб (голова), Є. Баран, Р. Голод [та ін.] ; ред. і упорядник тому С. Хороб. - Івано-Франківськ : Місто НВ, 2020. - 679 с.

Другий том містить твори Василя Стефаника іноземними мовами. Новели звучать польською, болгарською, чеською, російською, словацькою, хорватською, англійською, німецькою, французькою, португальською, іспанською та китайською мовами. Завершується том розвідкою Степана Хороба «Василь Стефаник у транслятологічних вимірах», де автор розмірковує не лише про переклади новел Стефаника, а й переклади, здійснені самим новелістом. Це і переклад «Осінньої пісні» Верлена, і «Загублений батько» Гарборга (переклад цієї повісті норвезького письменника Стефаник здійснив за польським варіантом), і монолог штукаря з четвертої частини твору Ніцше «Так казав Заратустра», який раніше не згодувався радянським офіційним літературознавством. Як зазначає дослідник, «донедавна, по суті у всіх виданнях Стефаникових поезій у прозі,

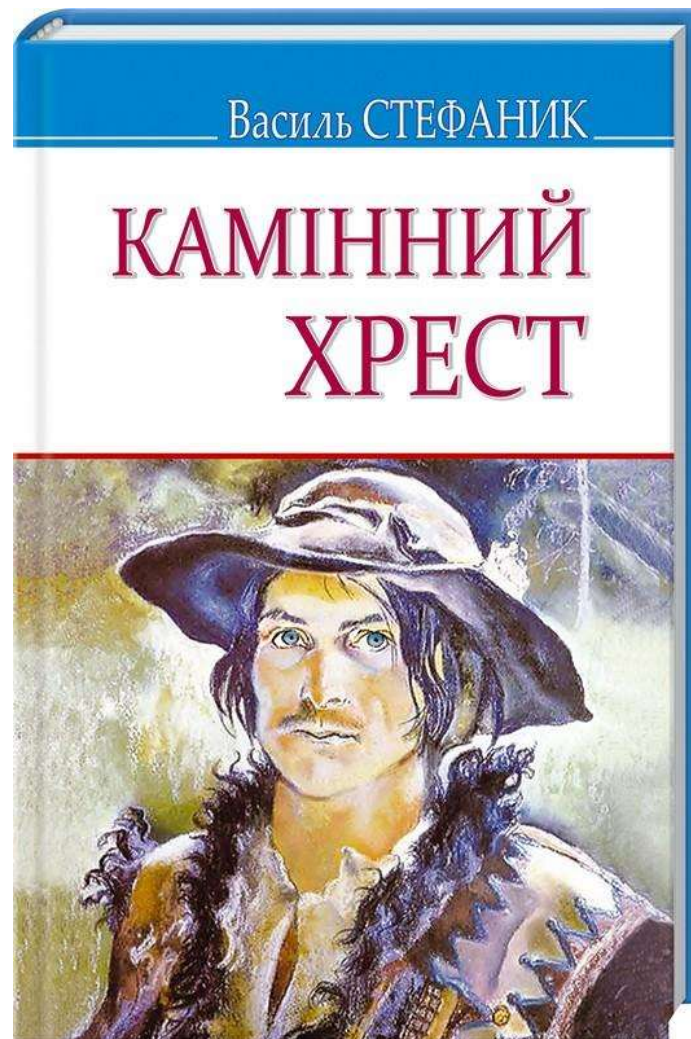
такий його переклад монологу штукаря під назвою «Чарівник» подавався як його власний. Тим часом достатньо порівняти кілька рядків «Чарівника» і кілька рядків оригіналу (перекладеного) четвертої частини повісті «Так казав Заратустра» Фрідріха Ніцше, аби переконатися, що то не одна з поезій у прозі українського письменника, а його переклад з твору німецького автора».

Стефаник В. Зібрання творів : у 3 т., у 4 книгах. Т. 3 : Репринт прижиттєвих видань Василя Стефаника / Стефаник В.; Василь Стефаник ; упоряд. : Р. Піхманця, І. Юрчук ; редкол.: С. Хороб (голова), Є. Баран, Р. Голод [та ін.]. - Івано-Франківськ : Місто НВ, 2020. - 6 кн. в обкл.

Третій том – це репринт прижиттєвих видань Василя Стефаника (упорядкування Романа Піхманця та Іванни Юрчук): «Синя книжечка» (Чернівці, 1899), «Камінний хрест» (Львів, 1900), «Дорога» (Львів, 1901), «Моє слово» (Львів, 1905), «Земля» (Львів, 1926), «Твори» (Львів, 1933) з передмовами С. Смаль-Стоцького та Д. Лукіяновича.

На сьогодні це найповніше зібрання творів Стефаника, що стосується таких аспектів: Стефаникове художнє та публіцистичне слово, Стефаник у листах, Стефаник іншими мовами, Стефаник у рецепції своїх сучасників та наших. Це видання адресоване не лише філологам, а й широкому колу читачів. Увесь Стефаник під однією обкладинкою з коментарями, поясненнями та літературознавчими дослідженнями редакторів, Стефаник у своїй епосі та 150 років по тому. Стефаник, який говорив по себе: «Я не професійний письменник, ви самі добре знаєте... Я не пишу, а капаю. Яка в мене «літературна діяльність»? Лікар за один місяць більше напише на своїх рецептах, ніж я за цілий рік!» Стефаник, який відчував відповідальність за кожне своє слово...

Василь Стефаник. Камінний хрест. – Київ:Знання, 2017. – 239 с .

До пропонуваної збірки творів Василя Стефаника входить низка його найкращих новел, які засвідчили прихід у світову літературу самобутнього письменника. Творчість Василя Стефаника свого часу дійсно була революційною для української літератури – він є засновником психологічної новели та зачинателем експресіонізму на її теренах. Його історії – це гострі, емоційні та самобутні соціально-психологічні новели, які вражають своїми реалістичними, але нерідко жорстокими картинами, та дивують неочікуваними сюжетними розв'язками.

Багато з них були одразу перекладені й видані іноземними мовами. Гостре звучання мають новели, у яких автор звертається до теми долі дітей («Новина», «Кленові листки»), зубожіння селянина («Синя книжечка»), вимушеної еміграції («Камінний хрест»), показує родинні драми, породжені війною («Сини», «Стратився», «Вона — земля») тощо. З часу написання творів Стефаника життя галичан радикально змінилося, але багато новел залишаються актуальними і сьогодні.

Василь Стефаник. Вибрані твори. – Київ: Yakaboo Publishing, 2023 - 176 с.

У цій збірці представлено такі його твори, як «Синя книжечка», «Камінний хрест», «Новина», «Виводили з села», «Діти», «Лист», «Катруся» та багато інших. Ця збірка містить найкращі та найбільш знакові новели цього видатного українського письменника. Вона дозволяє не лише насолодитися його творчістю, а й зануритися в глибину соціальних проблем та психологічних драм, які стали основою його мистецького методу. Стефаник майстерно передавав життя українців на межі XIX і XX століть, їхні страждання, радощі, надії та розчарування. Його твори розкривають внутрішній світ героїв через мінімалізм, економію слів і максимальну емоційну виразність. Він пише про особисті трагедії, бідність, взаємні зражені надії, що актуальні і до сьогодні, що надає його творам особливої універсальності.

Книжка має величезне значення для культурної спадщини України, адже Стефаник був не лише письменником, а й соціальним активістом, чия творчість стала важливим етапом у розвитку української літератури. Його твори не просто інтелектуальні та художні витвори, а й документальне свідчення важких часів, з якими зіткнулися люди.

Василь Стефанік. Новели. – Київ: КДС, 2020. - 304 с.

Збірка «Новели» Василя Стефаника – це справжня перлина української класики, яка представляє вершини жанру психологічної новели. Має яскраву обкладинку в етнічному стилі.

Твори Стефаника насичені глибокими емоціями, внутрішніми переживаннями персонажів і болючими реаліями їхнього життя. Автор майстерно передає трагізм людського існування через короткі, але влучні оповідання, торкаючись тем бідності, страждань, смерті, самотності, і вічного пошуку сенсу життя. Його герої – це звичайні люди, селяни, які стикаються з жорсткими випробуваннями долі та суспільства.

У центрі творів Стефаника — важкі життєві ситуації, які викликають глибокий психологічний резонанс у читача. Враження від читання залишається таке, що зміст стислий і концентрований, дуже особливий стиль письма дозволяє відчути всі аспекти душевних мук персонажів, які змушені жити в умовах постійної боротьби за виживання.

Окремі новели, як-от «Камінний хрест» та «Новина», стали символами трагічної долі українського селянина, відображаючи водночас універсальні теми людської трагедії, які резонують з читачами й поза межами України.

Ця книга буде цікавою для шанувальників української літератури, короткої прози та тих, хто захоплюється глибокими психологічними дослідженнями людської душі.

Життю і творчості видатного українського письменника-класика і громадського діяча Василя Стефаника багато творців художнього слова та вчених-літературознавців присвятили свої праці.

Степан Процюк. Троянда ритуального болю : роман про Василя Стефаника / Степан Процюк. — Київ : Академія, 2010. — 184 с.

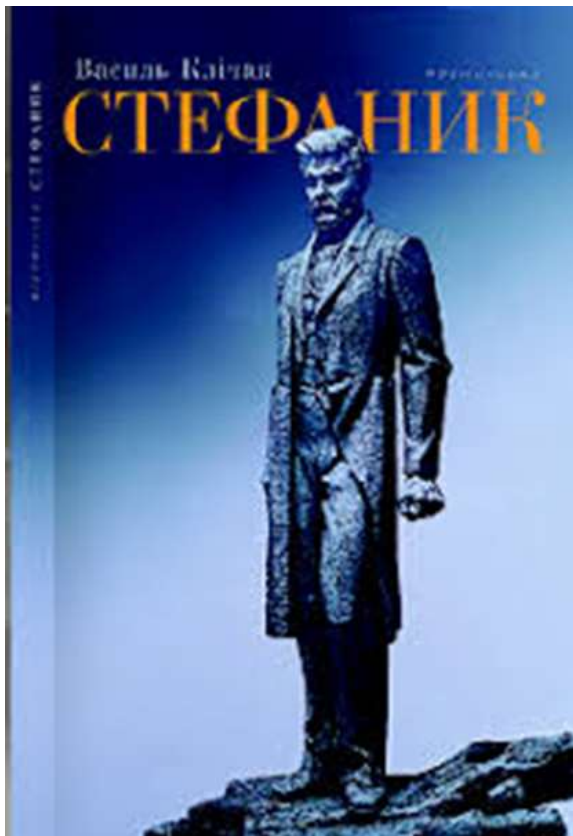
Біографічний роман Степана Процюка „Троянда ритуального болю” присвячений яскравому новелістові Василеві Стефанику. Автор „Синьої книжечки” є новатором у використанні мобільного й гострого жанру новели. Спадщина порівняно невелика, проте кожен твір міцно прикріплює до сюжету, з навмисне зміщеною послідовністю, вражає потужно й динамічно, зворушує, дивує діалектичністю й експресією.

Трагедійність викладу демонструє, які поневіряння доводилося знести українському селянинові на межі століть. Чому Василь Стефаник писав про селянство, хоч був представником освіченої верстви, чому твори його увінчані присудом страждань, у чому криється гіркість власного талану? Відповіді на ці та інші запитання знайдемо у книзі Степана Процюка.

Степан Процюк назвав Василя Стефаника українською Кассандрою – талант як винагорода і покарання водночас, особистий біль і біль народу – одне і те ж. Письменники не прагнуть співчуття. Але глибше усвідомлення їхньої особистої драми сприяє кращому тлумаченню людської та мистецької істин життя.

Цей психобіографічний роман є історією загадкового внутрішнього світу і харизми Василя Стефаника. Його манила й переслідувала троянда — символ життя і смерті. Ритуалом власної творчості він прагнув подолати трагізм і суперечності буття. У його житті і творчості чорне та біле, нехтуючи безпекою, часто опинялися поруч.

«Троянда ритуального болю» Степана Процюка — психоаналітичні версії історії загублених кохань, письменницьких страждань, палітра символів, дослідження творчого мовчання як втечі від перевтоми.

Василь Клічак. Стефаник: поема-цикл. – Київ: Український письменник, 2023. – 56 с.

Нова книга Василя Клічака з лаконічною й водночас вичерпною назвою - «Стефаник» - містить однойменну поему-цикл, обрамлений спогадами-передмовою поета Василя Герасим'юка та післясловом письменниці, дослідниці української літератури Івонни Стеф'юк. Сміслова структура книги нагадує концентричні кола, віссю яких є постать письменника-модерніста Василя Стефаніка. У смислового епіцентрі поеми Василя Клічака - вірші на сюжети відомих

новел Стефаніка, «Новина» та «Сини». Поет виносить на поверхню ліричного сюжету короткий епізод, мотив чи деталь Стефанікового тексту, що відсвічує раптом новою гранню болю, зокрема, у проєкції на сьогоденні виклики й загрози. Власне, герої Стефанікових новел, зокрема й інтертекстуально підсвічені в поезіях Василя Клічака - старша дівчинка Гандзя, яка випросилася («Новина»), чи осиротілий без загиблих синів і безкінечно самотній батько («Сини»), і є «візитівкою» непересічного таланту славетного прозаїка-експресіоніста, екстраполяцією його творчої індивідуальності.

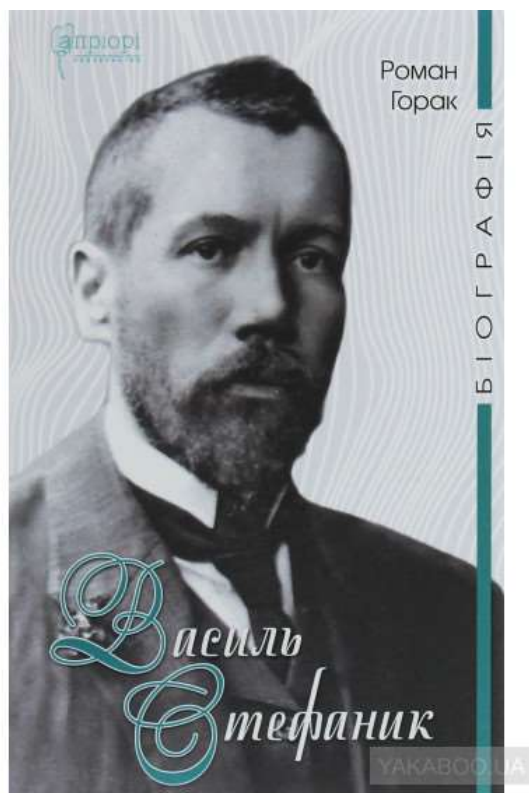
Натхнений сюжетами й героями творів Стефаніка, Василь Клічак ніби домальовує ті емоційно-психічні нюанси характерів і доль, що ледь накреслені в новелах митця.

Вірші Василя Клічака, оздоблені відповідними епіграфами із творів Стефаніка, дають їм «друге дихання», увиразнюють закладені в них екзистенційні смисли.

**Ігор Коляда , Іванна Юрчук.
Василь Стефаник. - Харків :
Фоліо, 2022. - 128 с.**

Український письменник-реаліст Василь Стефаник — новатор у літературі, неперевершений майстер соціально-психологічної новели. Після закінчення Дрогобицької гімназії вступив на медичний факультет Ягеллонського університету в Кракові. Однак, за визнанням письменника, з тією медициною «вийшло діло без пуття». Дитячі враження були настільки сильними, що надихнули у майбутньому Стефаника на громадську і літературну працю впродовж усього життя. Письменник започаткував в українській літературі експресіонізм, однією із визначальних рис якого є зацікавленість глибинними психічними процесами. Тож ситуації, в яких опиняються головні герої творів Василя Стефаника, читачі переживають як власні...

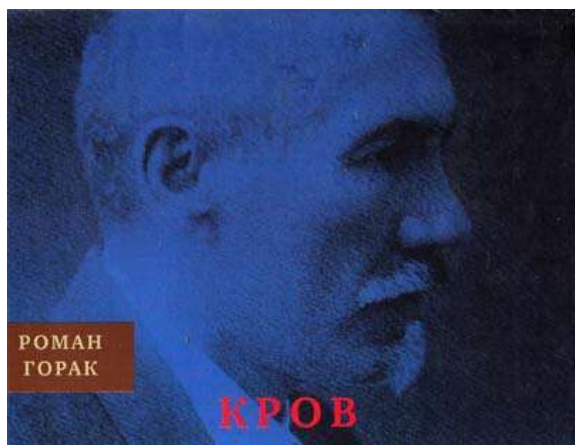

**Роман Горак. Василь Стефаник.
Біографія. – Львів: Апріорі, 2020.
– 368 с.**

Видатного українського письменника-класика і громадського діяча Василя Стефаника творці художнього слова, вчені-літературознавці вважають визначним майстром психологічної новели, «абсолютним паном форми» (І. Франко), зокрема діалога, і відносять до когорти світових прозаїків найвищого мистецького рівня.

Життю і творчості великого прозаїка присвятив своє ґрунтовне видання відомий письменник-есеїст Роман Горак. Його багатолітня дослідницька праця, основана на невтомних пошуках у

різноманітних архівах, вивчення величезного масиву документів, біографічних матеріалів, спогадів, критичної стефаникознавчої, франкознавчої (Василь Стефаник вважав себе учнем Івана Франка) та іншої додаткової літератури дала можливість створити ґрунтовну працю про оповідника-новеліста світового рівня.

НА ЧОРНІЙ РІЛЛІ

ЕСЕ-БІОГРАФІЯ

ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

ЙОГО НАЗИВАЛИ ВОЛОДАРЕМ ДУМ СЕЛЯНСЬКИХ,
МУЖИЦЬКИМ БЕТХОВЕНОМ, А ВІН ВВАЖАВ СЕБЕ
ВЕЛИКИМ СТРАДНИКОМ

ВІД «АКАДЕМІЯ»

Горак Роман Дмитрович. Кров на чорній ріллі : есе-біографія Василя Стефаника / Р. Горак ; Стефаник В., про нього. — Київ : Академія, 2010. — 608 с.

Його називали Володарем дум селянських. Мужицьким Бетховеном, а він вважав себе Великим страдником.

Над ним висіло прокляття за сподіяний предками злочин — знав, що має спокутувати його. Від того все навколо було чорним, як мужицьке поле. Чув себе листком берези, котрого пірвав вітер, забрав від мами. Постійно мучив його неспокій. Ніде не знаходив пристановища.

Вчився на лікаря, але не став ним. Був послом до віденського парламенту, але нічого суттєвого зробити не зміг. Жив у боргах. Соромився своєї бідності. Таким постає Василь Стефаник в есе-біографії Романа Горака «Кров на чорній ріллі».

Грицюта М. С. Художній світ В. Стефаника / М. С. Грицюта ; АН УРСР, Ін-т л-ри ім. Т.Г. Шевченка. – Київ : Наукова думка, 1982. – 199 с.

Монографія присвячена питанням традицій і новаторства критичного реалізму в українській прозі. Автор звертається до головних проблем часу, які лежали в основі характерології української літератури, розглядає філософсько-моральні пошуки В. Стефаника і його сучасників, модель нового позитивного героя, своєрідність принципів художнього зображення дійсності та особливостей психологізму в новелах В. Стефаника.

Василь Стефаник у дослідженнях та спогадах: збірник. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2020.

Ця книжка вкотре підтверджує, що сучасне стефаникознавство розвивається і виходить на нові наукові обрії, а виш дбає про збереження стефаникіани ХХ–ХХІ століть.

Збірник «Василь Стефаник у дослідженнях та спогадах» складається з трьох розділів: «Василь Стефаник у світлі еміграційних дослідників», «Василь Стефаник у світлі материкових

дослідників» і «Василь Стефаник у світлі спогадів».

У виданні «Василь Стефаник у дослідженнях та спогадах» маємо змогу спостерігати інтерпретації творчості письменника у зміні літературознавчих генерацій, здобутки стефаникознавства минулого й актуальні напрацювання сучасників. Стефаник безсмертний, і його слово надалі демонструє величезний інтерпретаційний потенціал. Не марне сподівання Степана Хороба на те, що видання «стане гідним пошануванням славетного українського новеліста з нагоди його 150-річчя з дня народження». Зроблене талановито й з пошаною до автора, воно буде надійним компасом для шанувальників творчої спадщини письменника у світі стефаникознавства.

Використані джерела:

<https://dovidka.biz.ua/vasil-stefanik-biografiya-kоротko>
<https://laboratory.ua/products/vasyl-stefanyk-vybrani-tvory>
<https://massovoodessa.blogspot.com/>
<https://galychyna.if.ua/>